Subjekt a svoboda

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

2009

jedná se o část původního dokumentu:

2009

◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 3. 12. 2009

◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 3. 12. 2009

Subjekt a svoboda

Chápu subjekt jako jakési „centrum“, vytvářené (udržované a obnovované) „pravou událostí“ za účelem dosažení vyšší úrovně integrovanosti. To znamená, že integrita události není v úplnosti, tj. v plném rozsahu nutně „dána“ hned od počátku událostného dění, a není o ní také hned od počátku definitivně rozhodnuto. Zatímco událost sama vykonává své bytí až do svého konce takříkajíc „bez odchýlení“, tím, že si vytvoří svůj vlastní subjekt (a ztotožní se s ním), otevře si cestu svobody, tj. jakousi skulinu indeterminace, díky které si může dovolit nějakou (zpočátku, tj. na nižších úrovních) velmi omezenou možnost odlišnosti ve svém dalším průběhu. Této možnosti ovšem v naprosto převažujícím počtu případů využije událost jen k jakémusi napodobení „běžných zvyklostí“, zavedených v okolí (u nejbližších a blízkých událostí jiných, téhož typu ovšem), takže výsledkem takových odchylek je jakási nová akomodace na nové rovině. Taková akomodace je ovšem zásadně důležitá pro sám průběh události, která by bez toho proběhla nesrovnatelně rychleji (a proto by také daleko dříve skončila, a to bez toho, že by po sobě nechala jakoukoli stopu). Tím, že si událost vytvoří (ustaví) svůj subjekt (tedy když se sama stane subjektem), integruje do svého průběhu něco z „fakticity“ nejbližšího světa kolem sebe (tzv. okolí, ovšem jen určité vrstvy, na kterou je s to reagovat) díky aktivitám, jež nějak vybočují z jejího průběhu (ale to nesmí být chápáno jako nějaká „vada“ či „nepřesnost“, protože to má charakter akce a aktivity). A něco z této zvnějšku převzaté a integrované „fakticity“ může mít takový charakter, že to s koncem události, která to do sebe převzala a integrovala, nekončí, ale zůstává jako zbylý „materiál“ (který může být zase znovu použit a integrován jinou, další událostí). To se pak (zejména pod vlivem zpředmětňující myšlenkové tradice) může jevit jako nějaký „element“, který se sám vůbec nemění, ale může přecházet jako stavební kámen z jedné organizované stavby do jiné. To je pochopitelně chybná, ale žel často „vyhovující“ interpretace. Vážným problémem ovšem zůstávají ty nejnižší úrovně (tzv. primordiální, tj. úrovně těch nejnižších řádů): jak to, že událost, která nenašla způsob, jak „komunikovat“ s (nějakým) okolím (např. proto, že žádné takové „okolí“ nemá – což je případ virtuálních událostí), skončí, aniž by po ní něco zbylo, zatímco událost, která na své okolí zareaguje (a nějak se mu přizpůsobí, akomoduje se), po sobě nějaký relikt zanechá? Na té nejnižší úrovni do sebe, do svého průběhu přece žádná událost nemůže ještě nějak integrovat nějakou jinou událost téže úrovně (a nižší už nejsou); a přece po jejím skončení tu nějaký relikt zbývá. Co to vlastně zbývá? Tady bude nutno spolupracovat s teoretickými fyziky, ovšem jen pokud budou ochotni se nějak „domluvit“ – to nebude snadné.

(Písek, 091203-1.)